

01 JŪRŲ MUZIEJUS

Smiltynės g. 3
Petras Lapė, Laima Šliogerienė 1979

Pagal architekto P. Lapės ir konstruktoriaus T. Tubio projektą buvo atstatytas centrinis redutas kuriame atidarytas Jūrų muziejaus akvariumas. Restauruotos senųjų kazematų dalies projekto autoriai: architektė L. Šliogerienė ir fortifikacinių statinių specialistas V. Šliogeris. Lietuvos jūrų muziejus – unikalus kompleksas, kur restauruoti senieji bastioniniai įtvirtinimai ir naujai suprojektuotas muziejaus-akvariumo pastatas, sudaro vieningą architektūrinį darinį, kurio teigiamoms savybėms apibūdinti tinka visi kriterijai: išlaikyta tvirtovės tūrinė-erdvinė kompozicija, naujas pastatas aiškiai skiriasi nuo restauruotos dalies, jam statyti panaudotos tvirtovės būdingos medžiagos – raudonos molio plytos. Puikiai dera pastato forma ir funkcija. 1994 m. ant Kuršių marių sąsiaurio kranto šalia gynybino forto pastatytas dar vienas naujas Lietuvos jūrų muziejaus statinys – vienintelis rytinėje Baltijos pakrantėje delfinariumas (arch. Petras Lapė).

02 KLAIPĖDOS VALSTYBINIS MUZIKINIS TEATRAS

Danės g. 19
Algimantas Mikėnas 1963

Tai vienas ryškiausių Lietuvos ankstyvojo socialistinio modernizmo pavyzdžių, įkūnytų reprezentacinėje architektūroje. Statinio reprezentatyvumui sukurti panaudota gana tipiška funkcionalistinės architektūros tūrinė-erdvinė kompozicija: vertikalią dalis - 33 m. bokštas, kuriame įrengtas elektroninis laikrodis, derinama su horizontaliąja. Bokšto padėtis ir aukštis pasirinkti norint pabrėžti, išryškinti centro vietą miesto siluete, taip pat vietą dviejų svarbių miesto arterijų: H. Manto g. ir Danės skvero, vedančio prie vienintelio išėjimo į marias.

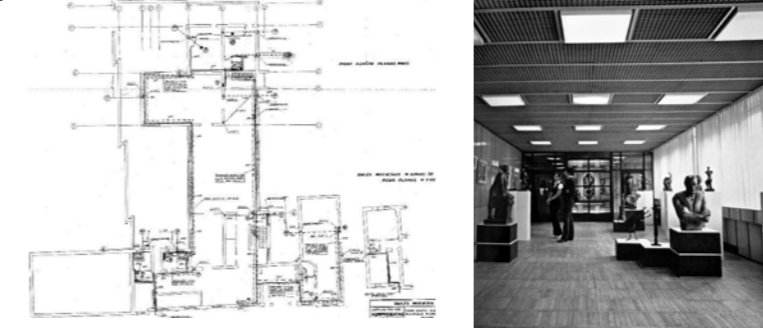
Pastatas nuo įkūrimo pradžios išlaikė savo kultūrinę funkciją, tačiau jo forma ir interjerai kito. Bokšto viršūnę užbaigiantis stogelis su laikrodžiu buvo įrengti vėliau. 1987-1988 m. pastatas pritaikytas Muzikiniam teatrui (arch. Linas Jurgaitis ir Vitalijus Žavridas).

03 PRANO DOMŠAIČIO GALERIJA

Liepų g. 33
Zigmas Rutkauskas, Kazimieras Miežinis (interjeras), Romualdas Budrys (ekspozicijos) 1973

Prano Domšaičio galerija įsikūrusi istorinėje miesto dalyje. Architektas tris XIX a. pabaigos - XXa. pradžios pastatus sujungė į vieną ansamblį. Gatvės išklotinėje tarp istorinių pastatų sukūrė kiaurai perregimą patekimą į galerijos patalpas. Vidiniame kieme pastatytas priestatas parodoms. Jo išsidėstymas plane sukuria uždaras lauko erdves ekspozicijoms, lankytojų poilsiui. Pirmasis šio priestato aukštas įstiklintas ir leidžia lankytoji iš vidaus apžvelgti abu galerijos kiemelius.

04 BUTIES RŪMAI

H.Manto g. 36
Ramūnas Kraniauskas 1986

Pagal tipinį projektą pastatyta buitinio aptarnavimo centro "dėžutė" disonavo su aplinkiniu užstatymu, todėl buvo nuspręsta rekonstruoti pastatą: "pagerinti pastato išvaizdą, pakelti jo estetinį lygį." Priemonių nebuvo labai daug. Varžė, o antra vertus ir pasufferavo sprendimą pirmojo aukšto vitrinos. Taip pirmasis priestato aukštas virto dengtu praėjimu, kurio pastorintos kolonos tapo šešių bokštelių – erkerių atramos. Jų kertes pajvairino plytų raštas, o susiaurintos langų angos suteikia pastatui aukštumo įspūdį. Statybos medžiagos – raudonos apdailos plytos, dolomitas, anoduotas aliuminis... Iš vidinės pastato pusės buvo pristatytas vieno aukšto 100 kv. m. ploto priestatas, suformuotas vidinis kiemelis. Skverelyje šalia rekonstruotų Buities rūmų iškilo skulptoriaus Vytauto Mačiuko legendinio prūsų karvedžio Herkaus Manto skulptūra. Ši erdvė kartu su greta esančiu pastatu dabar sudaro vieningą kompleksą.

05 STOMATOLOGINĖ POLIKLINIKA

Pievų tako g. 38
Aina Inkratienė 1976

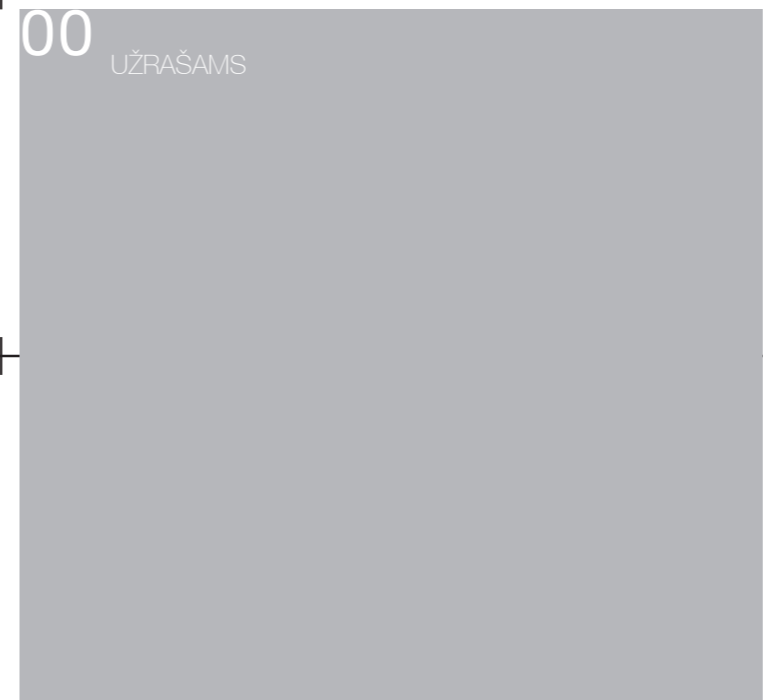
Stomatologinė poliklinika pastatyta istorinėje Klaipėdos naujamiesčio erdvėje rekonstravus anksčiau buvusius pastatus. Poliklinikos proporcijos bei horizontalus fasadų skaidymas priartina pastatą prie vietos pastatų mastelio. Lenkta pastato forma sukuria savitą ir naują Pievų tako gatvės urbanistinę erdvę. Joje įkomponuojama įėjimo į pastatą vieta bei pabrėžiamas perspektyvoje atsiveriantis skvervas. Pastatas nuo 1976 metų išlaikė savo specializuotą stomatologinės poliklinikos funkciją. Atidarymo metu 3500 kv.m. statinys buvo viena didžiausių specializuotų gydymo įstaigų Lietuvoje.

06 LAMININKYSTĖS RŪMAI

J. Janonio 24, 1975
Rimantas Leonardas Lajus

Tai pastatų kompleksas suprojektuotas judrių gatvių sankryžoje. Žemoji dalis šliejasi palei gatves, sudarydama V raidę, kuri užsisuka į kvartalo vidų aukštuminiu pastatu. Taip komplekso branduoliu tampa pusiau uždaras vidinis kiemelis laivininkystės darbuotojams. Šio objekto statybai pirmą kartą Lietuvoje panaudoti gamykloje pilnai užbaigti (su vidiniu apšilimo stuoksniu) reljefiniai paneliai. Jų apvadai išsišovę nuo pagrindinės sienos plokštumos, saulei šviečiant, meta šešėlius, numarginančius pastatą tarytum bičių korį.

07 GELEŽINKELIO STOTIS

Priestočio g. 1
Juozas Baltrėnas, J. Liutkus (interjeras), B. Gelumbeckaitė (interjeras) 1983

Prie senojo, XIX a. pabaigos stoties pastato, šiam nebeatitinkant laiko poreikių, suprojektuota naujoji geležinkelio stotis. Ji sudaryta iš ilgo plokščiastogio pastato ir bokšto su laikrodžiu. Pastato fasadai vertikaliai per visą aukštį suskaidyti langų ir įėjimo angomis, sudalinimo ritmu primena vaizdų properšas tarp sustatytų vagonų eilių. Į miestą atgręžto fasado angos veidrodžiškai atsikartoja į geležinkelį atsuktame fasade ir jis tampa kiaurai perregimas. Tuo pabrėžiama, kad stoties pastatas yra tik tarpinė - laukimo stotelė.

08 BUVUSI KLAIPĖDOS 2-OSIOS GELŽBETONIO KONSTRUKCIJŲ GAMYKLOS ADMINISTRACIJA

Liepų g. 85
Petras Lapė, ~ 1978 - 1979

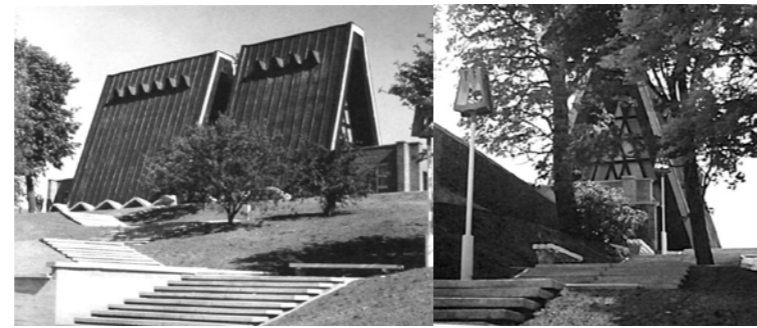
Gelžbetonio konstrukcijų gamyklos administracijos pastato idėjinis raktas - vartai. Centrinė pastato ašis - bokštas - žymi įėjimo į gelžbetonio gamyklą vietą bei organizuoja kitus pastato korpusus, o vidiniame kiemelyje esantys laiptai nusako patekimą į buvusią gamyklos teritoriją. Pastato apdailai panaudotos betoninės reljefinės panelės sukuria ekspresyvią fasado grafiką.

09 ŠERMENINĖS (LAIDOJIMO NAMAI)

Joniškės g. 36
Alfредas Gytis Tiškus 1977

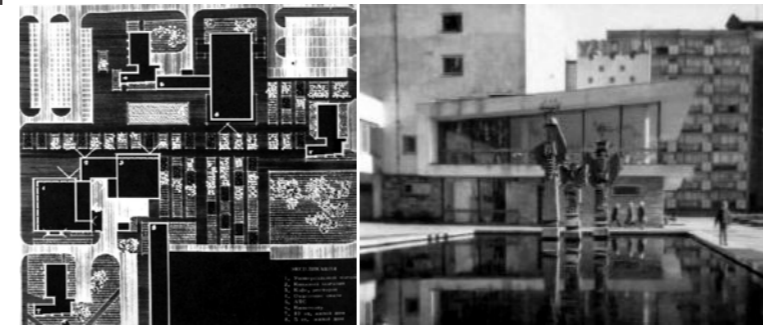
Šermeninės buvo suprojektuotos šalia jau veikiančių Joniškės kapinių. Jautrus pastato įkomponavimas ant Danės upės slėnio šlaito keteros sukūrė tašą tarp landšafto bei stačių, sakralius pastatus menančių, stogo plokštumų. Asimetriškas pastato perskyrimas funkciškai sukuria dvi šarvojimo sales bei atveria interjero erdves šviesai. Dekoratyvinė kalvių darbo saulutė sukuria simbolinę jungtį tarp tūrių. Debiutavęs Klaipėdoje projektas su minimaliais pakeitimais buvo įgyvendintas Panevėžyje ir Šiauliuose. Vienas iš retų atvejų kuomet architekto Tiškaus kūrybą atsiduria toliau nuo pajūrio.

10 III-OJO GYVENAMOJO RAJONO PREKYBOS CENTRAS AITVARAS, BILDUKAS, VAIDILA

Taikos pr.-Paryžiaus komunos g. sankryža
Alfредas Gytis Tiškus 1964-1966

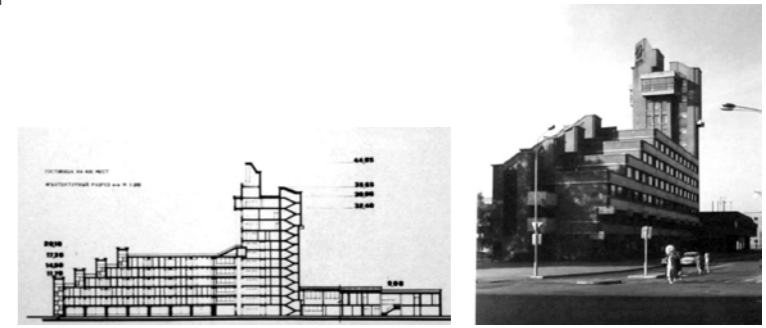
Šis 7-ojo dešimtmečio kompleksas įkūnija modernistinę idėją apie architektūrinę aplinką, betarpiškai integruojančią gyvenamąją ir socialines funkcijas. Architektūriniai sprendiniai permelyg neišsiskiria iš bendrojo konteksto - plokšti stogai, vitrininiai bei juostiniai langai, stačiakampiai, aiškių geometrinių formų tūriai, achromatiškas spalvų dermė, tipinių projektų pritaikymas. Vis dėlto šis kompleksas išsiskiria modernių idėjų ir etninio paveldo deriniu. Tipiniai projektai pagyvinami mediniais dekoratyviniais, besisiekiančiais su liaudies meno tradicija bei pajūrio regioniniu savitumu.

11 KLAIPĖDOS VIEŠBUTIS

Naujojo sodo g. 1
Alfредas Gytis Tiškus 1980-1985

Viešbutis pastatytas istorinėje miesto vietoje (nugriovus čia stovėjusią, XIX a. statytą gaisrinę). Pastatas sudarytas iš trijų pagrindinių tūrinių elementų: daugiaaukščių gyvenamųjų korpusų, kurie iš dviejų pusių supa aikštę; bokštinės pastato dalies, kuri yra vertikalus pastato akcentas (tarsi kapitono tiltelis ar švyturys); bei nuo pagrindinės aikštės paslėpto žemesnio salės ir pagalbinųjų patalpų korpuso. Pagrindinės viešbučio patalpos – gyvenamieji kambariai išdėstyti laiptuotu tūriu, taip vizualiai sumažinant objekto mastelį, atiduodant duoklę aplinkiniams istoriniams užstatymui. Galinės korpusų dalys kompoziciškai pajvairinamos mažais evakuacinių išėjimų bokšteliais. Pastato sienos suskaidytos ryškiais baltomis linijomis bei žaismingos ritmikomis langų juostomis.

Savitas charakteris bei dvasia – taip apibūdinama sovietmečio Klaipėdos ir viso pajūrio regiono architektūra. Nors miesto centras ypač pakeitė masinės "socialistinio realizmo" statybos, o rengiant pirmąjį generalinį planą (1959 – 1960m.) bemaž nesigilinta į pajūrio miesto specifiką, septintojo dešimtmečio pradžioje darbą pradėjusi architektų karta ėmė ieškoti miesto architektūrinės ateities koncepcijos. Pastariesiems išieties tašku tapo vietinio architektūros savitumo eksponavimas, juolab kad palaipsniui buvo pripažįstama ir neišvengiama industrializacijos pusė.

Aurimas Baužys Julė Bajorūnaitė Julija Jurevičienė Karolina Čiplytė

Ši architektūrinė ekskursija yra skirta visiems miestiečiams ir miesto svečiams, besidomintiems Klaipėdos architektūrinio, kultūrinio bei istorinio paveldu. Jos metu kviečiame aplankyti išskirtinius ir įdomiausius sovietmečio (6 - 8-ojo dešimtmečio) modernizmo objektus Klaipėdoje. Maršrutai yra pritaikyti skirtingiems skoniams ir galimybėms:

www.archfondas.lt

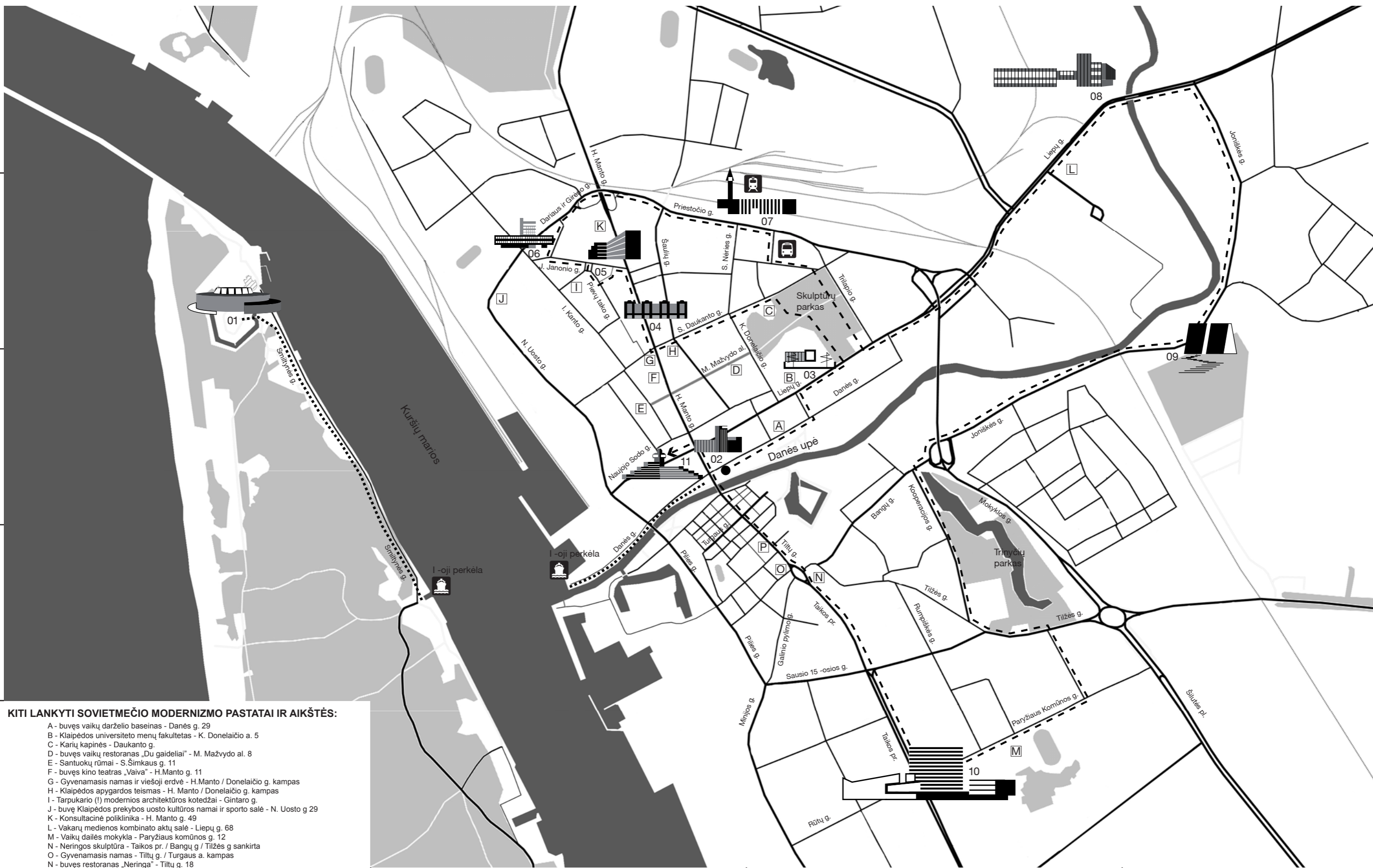
arch@archfondas.lt

Visus maršrutus galima įveikti savarankiškai arba su gidu (dėl gido rašyti arch@archfondas.lt). Rekomenduojama transporto priemonė - dviratis.

! - Norint aplankyti Jūrų muziejų (01) reikia persikelti keltu iš Klaipėdos į Smiltynę. Daugiau informacijos ir tvarkaraščiai - www.keltas.lt

Daugiau informacijos apie šią ir kitas ekskursijas: www.archfondas.lt/ekskursiju

Leidiny s platinamas nemokamai

KITI LANKYTI SOVIETMEČIO MODERNIZMO PASTATAI IR AIKŠTĖS:

- A - buvęs vaikų darželio baseinas - Danės g. 29
- B - Klaipėdos universiteto menų fakultetas - K. Donelaičio a. 5
- C - Karių kapinės - Daukanto g.
- D - buvęs vaikų restoranas „Du gaideliai“ - M. Mažvydo al. 8
- E - Santuokų rūmai - S.Šimkaus g. 11
- F - buvęs kino teatras „Vaiva“ - H.Manto g. 11
- G - Gyvenamasis namas ir viešoji erdvė - H.Manto / Donelaičio g. kampas
- H - Klaipėdos apygardos teismas - H. Manto / Donelaičio g. kampas
- I - Tarpukario (!) modernios architektūros kotedžai - Gintaro g.
- J - buvę Klaipėdos prekybos uosto kultūros namai ir sporto salė - N. Uosto g 29
- K - Konsultacinė poliklinika - H. Manto g. 49
- L - Vakarų medienos kombinato aktų salė - Liepų g. 68
- M - Vaikų dailės mokykla - Paryžiaus komūnos g. 12
- N - Neringos skulptūra - Taikos pr. / Bangų g / Tilžės g sankirta
- O - Gyvenamasis namas - Tiltų g. / Turgaus a. kampas
- N - buvęs restoranas „Neringa“ - Tiltų g. 18

